

Srovnávací přehled připravenosti na přizpůsobení - shrnutí:

Česká republika

Právní upozornění

Vypracováno na základě srovnávacího přehledu obsaženého v pracovním dokumentu Evropské komise X, který tvoří součást vyhodnocení strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu. Při odkazování na analýzu Komise z června 2018 využijte plné znění z pracovního dokumentu.

Celkový pokrok

Česká republika je ve fázi implementace Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR ("Adaptační strategie ČR"). Podle srovnávacího přehledu na přizpůsobení, ČR učinila dobrý pokrok v přípravě na adaptaci, posouzení rizik a zranitelnosti vůči důsledkům změny klimatu, určení adaptačních opatření a úkolů, a hodnocení adaptační strategie ČR a akčního plánu. Pokud jde o implementaci, ČR byla pozitivně ohodnocena pro začlenění adaptace do plánovacích procesů, s výjimkou začlenění adaptace do pojišťovnictví. V realizaci adaptace, monitorování a předávání zpráv však přetrvávají i nedostatky, protože akční plán byl přijat teprve v roce 2017 a první výsledky budou zveřejněny až v roce 2019.

Adaptační strategie

V říjnu 2015 přijala Česká republika Adaptační strategii ČR, která hodnotí nejčastější dopady změny klimatu na ČR a definuje vhodná adaptační opatření. Na regionální a místní úrovni byly přijaty jedna regionální a šest místních adaptačních strategií, které pokrývají zhruba 18% české populace. Většina měst je v procesu příprav svých adaptačních plánů a rámců. Pět českých měst je navíc v této souvislosti i signatářem Paktu starostů a primátorů v oblasti Klimatu a Energetiky.

Adaptační akční plány

V lednu roku 2017 byl přijat Národní akční plán adaptace na změnu klimatu (NAP), jehož cílem je realizace Adaptační strategie ČR. NAP obsahuje 33 specifických cílů, které budou realizovány prostřednictvím 52 prioritních opatření. Na regionální a místní úrovni nyní někteří z pěti signatářů Paktu starostů a primátorů začali připravovat své adaptační akční plány. Několik odvětvových strategií kromě toho zahrnuje opatření pro snižování rizika katastrof spojená s dopady změny klimatu, jako jsou extrémní meteorologické jevy, sucho a nedostatek vody.

Krok A: Příprava půdy pro adaptaci

1 Koordinační struktura

Národní koordinátor pro rozvoj, implementaci a hodnocení adaptační strategie je Ministerstvo životního prostředí (MŽP). Mezi klíčové aktéry zapojené do přípravy Adaptační strategie ČR patřila příslušná ministerstva a vědecké a výzkumné instituce zabývající se

oblastmi biodiverzity, lesnictví, zemědělství, vodního hospodářství, průmyslu a energetiky, zdraví a hygieny, krizového řízení, atd. Na přípravě NAP se prostřednictvím meziresortních konzultací měli příležitost podílet zástupci z regionů a obcí.

2 Zapojení klíčových aktérů do rozvoje politiky

Zapojení veřejnosti do formulování adaptační strategie ČR bylo umožněno formou písemných připomínek a veřejného slyšení prostřednictvím procesu SEA (posuzování vlivů na životní prostředí). Vládní a výzkumné instituce se podílely na formulaci NAP prostřednictvím meziresortních konzultací a tematických pracovních skupin. Česká republika se podílí na několika přeshraničních iniciativách, které se zabývají otázkami přizpůsobení se změně klimatu, a vytvořila rámce pro bilaterální spolupráci se sousedními zeměmi.

Krok B: Posouzení rizik a zranitelnosti souvisejících se změnou klimatu

3 Současná a předpokládaná změna klimatu

Český hydrometeorologický ústav monitoruje změnu klimatu, poskytuje informace o povětrnostních podmínkách a upozornění na meteorologické a hydrologické extrémní jevy. Hlavním modelem používaným v České republice pro scénáře klimatu je regionální klimatický model ALADIN-CLIMATE / CZ, jehož výstupy byly použity ke zhodnocení pravděpodobných dopadů změny klimatu v konkrétních odvětvích/ oblastech zájmu. Výzkumné projekty byly provedeny s cílem posoudit rizika a zranitelnosti v prioritních odvětvích, avšak přeshraniční rizika byla posouzena pouze v oblasti vodního hospodářství.

4 Nedostatky znalostí

Příslušná ministerstva spolupracují s vědeckými organizacemi, aby identifikovala a pracovala na výzkumných prioritách, a Adaptační strategie ČR a NAP obsahují řadu opatření pro zlepšení znalostní základny v oblastech adaptace a výzkumu. Kromě toho existuje řada českých institucí, které se zaměřují na výzkum v oblasti adaptace na změnu klimatu a existuje několik finančních programů, které nepřímo přispívají k odstranění nedostatků znalostí.

5 Přenos znalostí

Klíčoví aktéři a veřejnost mají přístup k informacím v souvislosti s adaptací na změnu klimatu prostřednictvím webových stránek Ministerstva životního prostředí. Český hydrometeorologický ústav také zveřejňuje informace o současných a předpokládaných dopadech změny klimatu. Pro posilování vzdělávání a osvěty Adaptační strategie ČR a NAP obsahují komunikační strategii, zatímco Adaptační strategie ČR také představuje přístup k environmentální vzdělávání a výchově.

Krok C: Identifikace adaptačních opatření a úkolů

6 Identifikace adaptačních opatření a úkolů

Adaptační strategie ČR nastiňuje vhodná adaptační opatření pro deset prioritních sektorů (viz příklady v oddílu) a NAP analyzuje dopady a adaptační opatření pro každé identifikované riziko změn klimatu. Adaptační opatření byla vybrána odborníky a prioritizována na základě vícekritériální analýzy. Úředníci odpovědní za snížení rizika katastrof rozvinuli příslušné kapitoly v Adaptační strategii ČR a NAP; a odborníci na adaptaci byli zapojeni do přípravy Konceptce environmentální bezpečnosti 2016-2020, která zajistila koordinaci opatření na snížení rizika katastrof a adaptačních opatření.

7 Identifikované a přidělené finanční prostředky

Finanční prostředky na adaptační akce jsou poskytovány prostřednictvím fondů EU a národních programů dostupných pro specifická odvětví, jako je zemědělství, vodní hospodářství, lesnictví a biodiverzita. Neexistuje však žádný specifický rozpočet na financování průřezových adaptačních akcí ani fond vyhrazený pro financování adaptačních akcí navržených v Adaptační strategii ČR a NAP.

Krok D: Implementace adaptačních akcí

8 Začleňování adaptace v plánovacích procesech

České orgány začlenily adaptaci do odvětvových strategií a plánů, jako je národní plán řízení rizik katastrof, územní plány a plány regionálního rozvoje. Nová směrnice o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) byla transponována tak, aby vzala v úvahu adaptace ve vnitrostátním rámci pro EIA. Strategické posouzení vlivů na životní prostředí (SEA) pak podobným způsobem zvažuje adaptace na změnu klimatu. Ačkoli by bylo možné zlepšit začleňování a zavádění adaptace do odvětvových politik, začleňování adaptace existuje například v zemědělství, vodním hospodářství, řízení rizik katastrof a vzdělávání. O začlenění adaptace do pojistných smluv a podmínek existují jen omezené důkazy.

9 Implementace adaptačních opatření

Některé adaptační činnosti z NAP vztahující se k vodnímu hospodářství jsou již realizovány a některé odvětvové akční plány byly odsouhlaseny v oblasti řízení rizik katastrof, regionálního rozvoje a vodního hospodářství. Pro podporu adaptace na místní a regionální úrovni neexistuje žádný mechanismus spolupráce. Také neexistují žádné pokyny pro posuzování dopadů klimatu na velké projekty a programy. Zúčastněné strany se podílejí na implementaci prostřednictvím Národní sítě Místních akčních skupin a Národní sítě zdravých měst, a prostřednictvím výběrových řízení MŽP.

Krok E: Systém monitorování a vyhodnocování adaptačních opatření

10 Monitorování a předávání zpráv

Celkové monitorování NAP a zveřejnění výsledků bude provedeno v roce 2019 a ve stejném roce budou také zveřejněny ukazatele pro měření zranitelnosti jednotlivých odvětví vůči změně klimatu a adaptační opatření. Na regionální a místní úrovni zatím neexistuje systém monitorování a předávání zpráv.

11 Vyhodnocování

NAP má být vyhodnocen v roce 2019 a toto vyhodnocení bude použito k revizi Adaptační strategie ČR, která bude vyhodnocena a aktualizována v roce 2020. Následně bude NAP vyhodnocen každých 4-5 let a Adaptační strategie ČR každých 10. Členové mezirezortní pracovní skupiny pro změnu klimatu, včetně nevládních subjektů, se budou podílet na vyhodnocení a přezkumu.